

ORIENTAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES
 journal homepage:
<https://www.supportscience.uz/index.php/ojss>

PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF SPEECH DEVELOPMENT AND THINKING OF PRESCHOOL CHILDREN AND EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES

Surayya Kamolova

Master's student

Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: speech, organization of preschool education, communicative, formation.

Received: 11.02.23

Accepted: 13.02.23

Published: 15.02.23

Abstract: In this article, the main and leading aspect in the preparation of children for school education in a preschool educational organization is the formation of communicative skills, in which the advantages of applying innovative educational technologies to the process of speech development and effective methods used in the development of children's speech are studied.

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI O'STIRISH VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI VA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Surayyo Kamolova

Magistrant

O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: nutq, maktabgacha ta'lim tashkiloti, kommunikativ, shakllantirish.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyalanuvchilarning maktab ta'limiga tayyorlanishida asosiy va yetakchi o'rin tutuvchi jihat bu kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish bunda nutq o'stirish jarayoniga innovatsion ta'lim texnologiyalarini tatbiq etish va bolalar nutqini o'stirishda qo'llaniladigan samarali usullarning afzalliklari o'rganilgan.

ПЕДАГОГИКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ РЕЧИ И МЫШЛЕНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ И ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН

Сурайя Камолова

магистрант

Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: речь, дошкольная образовательная организация, коммуникативные, формирование.

Аннотация: В данной статье основным и ведущим аспектом подготовки детей к школьному обучению в дошкольной образовательной организации является формирование коммуникативных умений, в котором раскрываются преимущества применения инновационных образовательных технологий в процессе развития речи и эффективные методы, используемые в изучается развитие речи детей.

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish “Ilk qadam” Davlat o’quv dasturida belgilangan bolalarga ta’lim berishda kompetentsiyaviy yondashuvning muhim qismi sanaladi. 6-7 yoshli bolaning umumiy muhim kompetensiyalari sifatida birinchi navbatda, kommunikativ kompetensiya, ya’ni muloqot vositalaridan turli vaziyatlarda foydalana bilish ko’nikmasini shakllantirish belgilangan. Demak, tarbiyalanuvchilarning o’yin, bilish va ijtimoiy kompetensiyasi qatorida muloqot kompetensiyasi asosiy o’rinni egallagan faoliyat mazmunida bolaning nutqini o’stirish va muloqotchilik ko’nikmalarini shakllantirish asosiy vazifa hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini shakllantirish muhim va qiyin vazifadir. Ushbu muammoni muvaffaqiyatli hal qilish ham bolalarni yaqinlashib kelayotgan maktabga tayyorlash uchun, ham boshqalar bilan qulay muloqot qilish uchun zarurdir. Bolalar nutqini rivojlantirish bo’yicha yurtimiz va MDH davlatlari pedagoglari qator izlanishlar olib borishganki, xususan, R.Inog’omova, L.Mo’minova, V.Gerbova, M.Konin, G.Lyamina, O.Ushakovalarning pedagogik xazinasidan foydalanib MTTda nutq o’stirish ishlarini mazmunli tashkil etish mumkin.

Nutqni rivojlantirishning asosiy vazifalari – so’z boyligini boyitish va faollashtirish, nutqning grammatik tuzilishini shakllantirish, izchil nutqqa o’rgatish maktabgacha yosh davrida hal qilinishini inobatga oladigan bo’lsak, ijodiy ta’lim texnologiyalariga alohida e’tibor qaratish lozim. Xususan, nutq o’stirish faollik markazini badiiy qo’llanmalarga va didaktik materiallarga boy tarzda jihozlashga e’tibor berish kerak. Bolalar nutqining barcha qirralarini rivojlantirishga

yo'naltirilgan mavzuga mos syujetli rasmlar to'plamlari, sahnalashtirishga mo'ljallangan o'yinchoqlar to'plamlaridan, bosma didaktik o'yinlardan tashkil topgan metodik bankni yaratish tarbiyachi zimmasidadir. Badiiy adabiyot bilan tanishtirish nutqni rivojlantirishda muhim rol o'ynashini e'tirof etgan holda, guruhlarda kitoblar burchaklari va «Aqlli kitoblar tokchasi» tashkil etilishi muhim.

Ilmiy pedagogikaning otasi deb ataladigan chex gumanist o'qituvchisi Yan Amos Komenskiy (1592-1672) bolalar nutqini rivojlantirishga katta e'tibor berdi. U maktabgacha ta'lim bo'yicha dunyodagi birinchi qo'llanma – “Ona maktabi yoki birinchi olti yillikda yoshlarni puxta tarbiyalash to'g'risida” nomli qo'llanmani ishlab chiqdi, unda bolalarni tarbiyalashning vazifalari, mazmuni va usullarini ochib berdi. Undagi nutqni rivojlantirishga butun bir bob (sakkizinchi) bag'ishlangan. Komenskiy aql va nutq tabiatan insonga xosdir, bu bilan u hayvondan farq qiladi, deb yozgan. Insonning ongi va tili rivojlanishi kerak. Shunisi e'tiborga loyiqki, Ya.A.Komenskiy birinchi olti yil davomida bolalarning rivojlanish xususiyatlaridan kelib chiqqan holda nutqni shakllantirish bo'yicha tavsiyalar beradi. Uch yoshgacha u asosiy e'tiborni to'g'ri talaffuzga qaratadi, to'rtinchi, beshinchi va oltinchi yillarda – narsalarni idrok etish asosida – nutqni boyitadi, bola ko'rgan narsasini so'z bilan nomlaydi. Komenskiy ritorik harakatning asosi sifatida imo-ishoralar va yuz ifodalarini tushunishni o'rganishni hisobga olib, uch yoshgacha bo'lgan bola bilan muloqotni o'ziga xos tarzda tavsiflaydi. Komenskiy nutqni rivojlantirish vositasi sifatida, shuningdek, ritmik hazillar, she'rlardan foydalanishni taklif qiladi, bolalarning e'tiborini oddiy nutq va she'r o'rtasidagi farqlarga qaratadi, ularga majoziy nutqni tushunishga o'rgatish, she'r yodlash, badiiy hikoyalar, ertaklar, hayvonlar haqidagi ertaklardan foydalanishni tavsiya qiladi. Bolalar bilan ishlash. Bolalarning yoshiga qarab tanishtirilishi kerak bo'lgan bir qator mavzularni beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari.-T.: «Fan»2006 yil, 298b.
2. Egamnazarova Sh. M. «Tarbiyaviy ishlar metodikasi» Ilim ziyo T.: 2016y.
3. «Ilk qadam» davlat o'quv dasturi. -T.: 2022 yil.
4. Sodiqova SH.A. Maktabgacha ta'limda markazlar faoliyati va uslubi. T.: 2022yil.